

Szerkesztői iroda:

Kossuth Lajos utca (Máriaffy-ház), a hvá a lap szellemi részét megillető közlemények czimzendőik.

Az „Ellenzék” előfizetési díja:

Egész évre . . . 32 korona. Negyedévre . . . 8 korona.
Félévre . . . 16 korona. Egy hóra . . . 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik mindennap, kivéve a vasár- és ünnepnapokat.

Kéziratok nem adatkak vissza.

Kiadó-hivatal:

Kolozsvárt, Deák Ferencz utca 33-ik szám.

Egy négyszög centiméternyi tér hirdetési ára 8 fillér. Gyárosok, kereske dők és iparosok árkedvezményben részesülnek.

Reklám sora 2 korona.

Hivatalos közlemények sora 5 korona.

Nyilttérli oszlokok garmond sora után 40 fillér fizetendő.

Ellenzék.

Felhívás előfizetésre.

Ez év utolsó negyedére,

Október—December hónapra szóló

előfizetési díjat, 8 koronát, kérjük mielőbb megküldeni, hogy a lapot továbbra is minden fennakadás nélkül küldhessük.

Mutatvány-számokat kívánatra mindenkinek küldünk ingyen.

Előlehet fizetni bármely naptól kezdve.

Egy hóra is előlehet fizetni 3 koronával.

Az előfizetési díjakat legczélszerűbb postautalvánnyal megküldeni a következő czím alatt:

„ELLENZÉK” kiadóhivatalának.

Kolozsvár.

Tisza Kálmán és a — chauvinizmus.

A körmonfont raffinériának az a megnyilatkozása, a melyet „a nagyváradi beszéd” czime alatt emleget a publicistika, egy nem érdektelen kijelentést tartalmazott egyebek között az u. n. chauvinizmusról is. A magyar politikai cinizmus ősapja az ő nagyváradi beszédében foglalkozott ugyanis azzal a váddal, a mit bizonyos oldalról Széll Kálmán ellen emelnek és kijelentette, hogy ha Széll nem csinál chauvinista politikát, azt nagyon jól teszi, mert a chauvinizmus nem jogosult dolog.

Hát ebben Tisza Kálmánnak körülbelül igaza van.

Ámde fölmerül most már a kérdés, hogy ha ez áll, akkor mint támogathatta a közel multban Tisza Kálmán azt a Bánffy Dezsőt, a ki mint kormányelnök nyíltan hivatkozott a chauvinizmussal és a ki politikájá jellegzetesen kidomborodó pontjának mindig épen ezt a chauvinizmust tekintette?

Persze, hogy a ki megfejté ezt a kérdést, az egyben megfelel arra az épen Tisza Kálmán által Nagyváradon felvetett kérdésre is, hogy miért is nem léptek ki ő és társai a nemzeti pártnak a kormánypártba való belépésekor a kormánypártból?

Nem léptek ki, mert ez a kilépés bizonyos előnyök elutasítását, az élvezetekben egy kis önmegtartóztatást

igényelt volna, a mire az önzetlen „hazafi ember” (a kire Nagyváradon egy érdekes formulát is talált ki Tisza Kálmán, annak igazolásául, hogy eltűri a hatalomtól szenvedett korbácsütéseket is, csakhoggy részese maradhasson a hatalmi kegyeknek) sohasem képes.

Körülbelül érezte azonban az a vén generális is, hogy ez a „hazafi ember”-ség nem egészen elégséges annak megmagyarázására, hogy mint lehet valaki antichauvinista létére egy chauvinista rendszer híve? Mert valószínűleg ennek magyarázatául, nő meg ugy, mellékesen: a Széll-kormány figyelmeztetésére, említette fel, hogy igenis lehetnek kérdések, a melyekben a kormánypárt tagjainak nem szükségképpen kell egyetértienők a kormánynyal.

Hát ugyanbizony miért nem mondta ezt Tisza Kálmán akkor, mikor még kormányelnök volt? Akkor ugyancsak megkövetelte hiveitől a feltétlen megadást s még olyan par excellence szakértésben, mint a görög nyelv kötelező oktatásának kérdése is, jónak látta bedobni a vitába a miniszterelnöki tekintély Brennus-kardját, csakhoggy a Trefort javaslatával szemben opponáló mamelukoknak megadja a kellő irányt.

Most azonban ő is hangoztatja egyes kérdésekre nézve a vélemény-szabadság fennhagyását.

Csak azt szeretnők tudni, hogy ez önigazolás akar-e lenni, szemben a Bánffy idejében tanusított magatartással, vagy pedig van benne egyéb is? Egy intelem Széll Kálmánhoz, hogy ne zavarja „egyes kérdésekben” a hívek circulusait.

Mert hogy a nagyváradi beszéd egy része Széllnek szól: arról eléggé meggyőző az a passzus, a melyben Tisza Kálmán azt hangoztatja, hogy a Bánffy-sajtó vádjait nem látja eléggé, igazolva. Az ő helyzetében ugy hangzik ez a beszéd, mint Othello felkiáltása Jágóhoz: „Bizonyítékot adj!”

Mintha Tisza Kálmán nem rendelkezne a bizonyítékkal, ha ugyan ilyesmi egyáltalán volna, a Bánffy-sajtó segédkezése nélkül is!

De hát szükséges figyelmeztetni Széllt, hogy esetleg lehet valami politikájába, a mit Tisza Kálmán majd bizonyítékként fog acceptálni. Pl. ha nem tisztelné eléggé a „család” jogait.

Mert hát az „önzetlen hazafi ember” első sorban az ilyesmire van figyelemmel. Ha ez megvan: nem kíván „chauvin”-politikát, de megelégszik az-

zal, a mi van. De ha ezt nélkülözi: mindjárt kész, hogy a — „reaktív előhaladásától” megmentse a hazát.

Ebben domborodott ki kormányzati politikája a multban s és ez vezér-csillaga a jelenben.

Dr.

Politikai hírek.

Minisztertanács. Budapestről írják, hogy a kormány rendes szerdai minisztertanácsát a délelőtti órákban tartotta meg, minthogy a minisztertanács szokott délutáni idejében a perzsa sah tiszteletére a Park-klubban adott ebédnek kellett jelen lenniök a minisztereknek. A minisztertanács a rendes adminisztratív ügyeken kívül több oly kérdéssel is foglalkozott, a melyek rövid idő múlva törvényhozási előterjesztéseknek lesznek a tárgyai.

Gazdák kongresszusa. Budapesti tudósítónk közli, hogy most már meg van állapítva a kaszai kongresszus napirendje, a mely a következő:

Gróf Majláth József. — A középosztály és a nép.

Bujanovits Sándor. — A középosztály neveléséről.

Gróf Károlyi Sándor. — A középosztály vezető szerepe.

Makfalvy Géza. — A birtokminimum örökösödéséről. (Homestead.)

György Endre. — A magyar gazda hitelle.

Zselénszky Róbert. — Földmívelési várnok és határidőüzlet.

A Lloyd-klubból.

Budapest, szept. 27.

Az orsz. szabadelvű pártkör helyiségében most már napról-napra élénkebb élet uralkodik.

A honatyák kezdenek nagyobb tömegekben felvonulni s most már tárgy is ki-nálkodik a politikai tere-ferékre.

Tegnap este elsősorban annak a táviratnak a politikai jelentőségét vitatták, a melyet Széll Kálmán a jászberényi választókhoz intézett, s a mely minden körben nagy feltűnést keltett.

E távirat révén leginkább azt találgatták a csoportokba verődött honatyák, hogy Széll kihez huz inkább: Apponyihoz-e, vagy Tisza Kálmánhoz?

A Lloyd-klubban jól tudja mindenki pártkülönbség nélkül, hogy a Széll, Tisza és Apponyi között grasszáló zavartalan harmoniáról zengedező szabadelvű párti vezérezkék csak a minden frázissal becsapható, gondolkodni lusta nagyközönségnek vannak szánva.

kell lennie, csak holnapig. Pár óra még, addig csak kibírja. Azért is legyőzi azokat a lázadó betűket. Le! Csak egy napra. Aztán fellázadhatnak, nem törődik többé velük. Széllnek ereszté őket mind. Vagy mielőtt fellázadnak, tűzbe dobja azt a sok ostoba könyvet.

A lábai zsiabadtak, minden lépésnél szuró fájdalmat ére. Szeretne letűlni a kanapéra. Csak egy perczere. De nem mer. Fél, hogy elalszik. Pedig akkor vége mindennek. Kétszer elmegy mellette, de már akkor olyan nehezék a lábai, mintha ólomból volnának. Akaratát is gyengíti. Letűl, de azaz a szilárd elhatározással, hogy csak addig pihen, a míg százat olvas. Hogy szempillái le ne csukódjanak, mereven néz a lámpa lángjára.

— Egy, kettő, három . . . négy, öt, hat.

Kéjes bizsergés ömlik el egész testén. Nem gondol semmire, csak arra, hogy nem alszik el, hogy a pihenés minden pillanatát fokozott munkával kell megfizetnie.

Egyzserre azt veszi észre, hogy megakadt a számolásban, nem tudja, melyik szám volt az utolsó. Homályosan emlékszik, hogy hatvan vagy hetven. Mindegy: büntetésül folytatnia kell a munkát.

Feláll s az íróasztalhoz megy. Rápillant az órára. Ijedten kap szeméhez, majd az óra után. Fülehez tartja. Jár, keteg szabályosan. És még sem lehet még 3 óra. Ennyi ideig ült volna a pamlagon, ébren, a lámpára bámulva? Nem, ez lehetetlen. Hisz csak egy pillanatra akadt meg a számlálásban. De még nem is alhatott, mert akkor most már nem volna fáradt, nem fájna a feje. Megzavarodva, tanácstalanul nézi az óra mutatóját, mely gyorsan szalad előre. Azt hiszi, hogy sokkal gyorsabban, mint máskor. Mintha csak láthatatlan, ismeretlen erő mozgatná. De mi?

A Lloyd-klubban a tényleges állapotokat és hangulatokat mérlegelik s ma a megosztott Tiszáisták is belátják, hogy Tisza Kálmán Széll és Apponyi között a politikai anyós szerepét játszsza, a kitől a vő fél, de a kit cseppet se tisztel, sőt a kitől mentül előbb szabadulni szeretne.

A bécsi Information-nak egy budapesti levele is ilyformán tünteti fel a helyzetet.

A Lloyd-klubban a két nagy beszámoló után zavartabb a helyzet, mint valaha. A Szabadelvű képviselők tudják, hogy választók sem tudnak már eligazodni azon, hogy ki az igazi szabadelvű vagy sem s ezért nagyon félnek a választásoktól. Tudniillik a Lloyd-klub tagjai.

Csak egy mentő gondolatjuk van már ezeknek az uraknak: Nyilatkozzék maga Széll Kálmán a helyzetről. És ő fog nyilatkozni. Szabadelvű körökben ma elterjedt hírek szerint a miniszterelnök vagy egy okt. 6-án vagy 7-én tartandó szabadelvűpárti értekezleten, vagy pedig október 8-ika után a Ház egyik legközelebbi ülésén — holmi megrendelt interpelláció alapján — fog kijelentéseket tenni a kormány intenczióiról és irányzatáról.

Ugyanakkora a közelebbi választásokra való tekintettel elhatározott lépések várhatóak a kormány részéről a pártszervezés és a politikai élet több fontosságára vonatkozólag.

a—m.

A vetőmag termesztés és nemesítéséről.

Irta: Réti János gazd. int. tanár.

Réti Jánostól, a kolozsmonostori gazd. intézet kiváló tanáratól, a kitől már eddig a következő nagybecsű értekezések jelentek meg:

Miként emelhetjük gazdaságunk jövedelmét? A szántás s vetésről. A burgonya és csukorrépa termesztéséről. A kizsada tanácsadója. A termő földről. A trágyáról. A komló-termelésről. A legjobb takarmányfűvekről. Nepszerű előadások a növénytermelés köréből, legutóbb a fenti czím alatt egy értekes füzetet vetünk, a melyből a gazdaközönség oktatására közöljük a következőket:

„Milliókra megy azon összeg, melyet a magyar gazdaközönség vetőmagvakért évente a külföldről elfizet, így kezdte felolvasását Cserháti S. m.-óvári tanár, melyet 1895-ben az országos gazdasági kongresszuson, mint előadó tartott s ekkép folytatta! Hogy csak egy növényt említsék, a csukorrépa-magváért egy millió forintnál többet megváltunk külföldről. Hasonló az esett a fű-magvaknál, — melyekből az angol perjétől és a mágocsi rozsnoktól eltekintve, alig termelünk valamit hazánkban. A heremagvakból a löherén kívül a legtöbb szintén a külföldről származik. Külföldről szerezzük be e hirtnevesebb gabonafélék magvait, fizetünk értök nagy árakat, külföldről kerül be hozánk a legtöbb takarmányrépa-mag, külföldről vásároljuk a jelesebb burgonya-féléket, egy szóval, ha valaki a közönségesnél jobb vetőmagot akar

termelni, a melyet eddig nem termesztett, azt vagy közvetlenül hozatja külföldről, vagy magkereskedők útján szerzi be, a kik pedig magzükségletüknek legnagyobb részét ugyan-csak a külföldről fedezik.

Azt kérdem, okvetlenül szükséges-e ez? Van-e szükség arra, hogy a magyar gazda olyan viszonyok között, midőn terményeit csak alacsony áron értékesítheti, a jobb vetőmagot külföldi gazdaktól szerezzé be drága pénzen? Erre a kérdésre határozottan azt felelhetem, hogy nincs. Mert az olyan növényt, a mely sikeresen termelhető a mi viszonyaink közt, vetőmagul is sikeresen termelhetjük az országban. Ha a vetőmag-termelés nálunk is gyakorolatlanték, egy ebből kettős kaszon háramlanék az országra. Egy részt az az összeg, a mi most külföldre vándorol, a magyar gazdák jövedelmét növelné, másrészt az a magyar gazda, a ki vetőmagot akar vásárolni, biztosabban számíthatna arra, hogy a drága való magtér nem adja ki hiába pénzét. Ismeretes növény-termelési szabály az, hogy minél inkább különböznek gazdaságunk klimatikus és talajviszonyai, — azon gazdaságtól, a melyből a maghozott, annál valószínűlenebb, hogy a vetőmag minálunk bevalik. Már pedig a nyugatról vásárolt vetőmagvak és innét szerezzük be mi azokat egyáltalában, a mienktől előtő klimatikus viszonyok között termettek. Az országban előállított, kifogástalan minőségű vetőmagvak sokkal biztosabb és kedvezőbb vetőmagot szolgáltatnának. A vetőmagtermelés meghonosítása e szerint több okból nagyon kívánatos volna, termelésünk jövedelmezőségére igen kedvező befolyást gyakorolna, ha a magyar gazda ez országban fedezhetné vetőmag zükségletét.

Ime, tehát szükségét látták már évekkel ezelőtt nevesebb gazdáink a honi vetőmag termelésnek s annak eszméjével a gyakorlati életbe való átültetésével, időről időre foglalkoztak egyesek, részint lapokban, részint midőn összegyűltek értekezni a gazdasági bajok felett, hogy segítsék honi mezőgazdaságunkat előbbre vinni. Ez eszme vezetett engem is, midőn a kis vezérfonal megírásához hozzáfogtam.

Hazánkban még sok a tenni való, a jobb, értékesebb vetőmagvak termesztése érdekében, mert azt tapasztalhatjuk lépten-nyomon, hogy a vetésre használt magvak még nagy gazdaságokban sem felelnek meg mindig a kívánalnakak. A vetőmagvak idővel veszítenek egyik másik jó tulajdonságaikból, mit degenerálásnak nevezük; annál kevésbé van a kis gazda abban a helyzetben, hogy szép, jeles minőségű vetőmagja legyen, minek következménye azután az, hogy a termésék is alább szállanak s a produktum minősége is alacsonyabb foku lesz.

Ezen segíteni kell. Ha megnézzük a külföldről hozzánk behozott idegen nemesített magvakat, csodálkozhatunk azok szépségén és jóságán. S mivel érték ezt el? Nagyobb szakértelemmel, több szorgalommal eszközölt gondos és szigorú magkiválasztás és nemesítés által.

Ezt mi is megtehetjük s meg is kell tenni saját jó felfogott érdektökben, azután akkor nekünk is lesz jó vetőmagunk, nagyobb, szebb, értékesebb termésünk, nemcsak a gabonafélékből, melyeket szerte termelünk

átított kásp, egy pillanat alatt romhalmazzá válik a szék, hatalmas gép, melyet eddig mindenki csodált s az égő hajót elnyelik a felbőszült hullámok: ugy szakadt szét egyszerre az ő gondolatainak tulfeszített fonala s a sok elpattant, összekuszált szál közül csak egyetlen, bántó világot terjesztő tudat mered elő, hogy a betűk legyőzték.

Egy pillanat alatt elfeledett mindent, csak erre az egyre emlékezett. Bámán nézett maga elé, visszatámlolygott az íróasztalhoz, kezébe vette az órát s forgatta a mutatóját össze-vissza, azon képzelődve, hogy mit csináljon most már a sok győzelmas betűvel, melyek gunyos vigyorgással gyönyörködnek az ő kinos vergődésén.

Ha szétépné a könyveket? Hirtelenében elszagatt nehány oldalt. De aztán nem folytatta. Minek? Hiszen a betűk azért megmaradnak.

Zsibbadt öntudatlanság keríti őt hatalmába. Csak néha-néha jutnak eszébe a betűk. Újjai idegesen babrálják a könyv leveleivel. Valahogy keze alá kerül a gyufa.

Hangosan felkaczag.

Meg van! Elégítő sok gonosz betűt, akkor legalább örökre megszabadul tőlük.

Már derengni kezd a hajnal. Valami homályos sejtélem azt sugja neki, hogy sietnie kell, nehogy elkéssék, mert ma valami nagy dolog történik. Hogy mi, arra már nem emlékszik, de különben nem is törődik vele.

Gyerekes örömmel hordja a könyveket a kályhához. Aztán lekuporodik a földre s egymásután gyújtja meg a sok száraz papírost, melyen azok a gyűlöletes betűk tanúznak.

És nézi-nézi bamba mosolylyal az ajkán, mint hamvadnak el egymásután a lapok, a betűk . . .

A láng melegtől fölbredve veszi észre, hogy mindez nem egyéb, mint . . . álom!

AZ „ELLENZÉK” TÁRCZÁJA.

1900. Szeptember 28.

Az utolsó szigorlat.

Irta: Marossy László.

Gyorsan eszi a sonkát. Nincs ideje el-menni a vendéglőbe, hol estelízni szokott. Közbe-közbe ideges türelmetlenséggel nézi óráját. Minden perc drága, hisz holnap teszi le utolsó szigorlatát. És még oly sokat kell végezni. Több, mint fele hátra van még a római fogtnak. És olyan nehezen megy a tanulás. Ma alig végzett ötven oldalt s érzi, hogy ezt is csak homályosan tudja. A legkönyvebb szigorlatot, a történetit hagyta utoljára, mégis erre készül a legnehezebben. Már a jogbölcsélettel is sok baja volt. A római joggal meg éppen nem boldogul. Pedig emlékszik, hogy ezelőtt négy évvel nagyon könnyen tanulta.

Félre dobja a tányért meg a kést, aztán maga elé huzza a könyvet. Tekintete gyorsan fut végig a sorokon. De sajtáságos, mikor a lap végére ér: már elfeledt az elejét. Kétszer, háromszor is el kell olvasnia, míg valahogy megérti.

A lámpa ugy zakatol, mint egy távol robogó vonat. A forralóban meg sisterege fő a fekete kávé. Máskor ez fel sem tűnt neki, de most bosszanítja. A forralót csak félre teheti, de a lámpát nem. Bár nem akar, önkénytelenül is figyél az égő ből zsongására és képzelete csak erősíti a hangot.

Valahol utalást talál egy korábbi fejze-re, de már nem emlékszik a tartalmára. Könnyű volna fellapozni és elolvasni, de ő nem akarja, csak azért sem! Hisz ma tanulta vagy tegnap, szép is lenne, ha elfe-

ledte volna! Gondolkozva bálul maga elé, de hiába, nem jut eszébe semmi, épen semmi abból a részből.

Azt gondolja, hogy a fáradság az oka. Már egy hete, alig alhat valamit. Álmos. Nevetséges; nincs ideje aludni! Majd alszik holnap, meg aztán — sokat, sokat. Oh milyen boldogság lesz az!

Megiszik egy csésze fekete kávé, azzal vége az álomágnak. Egy idő óta mindig ezzel üzi el azt a kellemetlen, sokat alkalmatlankodó vendéget. De ma ez sem igen használ.

Mégis csak utána kell néznie a dolognak. Fellapozza azt a fejezetet, de aztán haragosan csapja le a könyvet. Hogy is ne! Hiszen az olyan közönséges, olyan elemi tétel, amit már a verebek is tudnak.

Aztán folytatja a munkát. De nem sokára abba kell hagynia. A feje forró és nehez. Ugy érzi, hogy valami izzó, megolvadt tömeg hullámszik benne, összezavarta minden gondolatát. Minden mondat, melyet elolvas, csak növeli a zavart.

Eszébe jut, hogy valaki figyelmeztette őt, hogy ne tanuljon annyit, mert fellázadnak a betűkatonák. Megtörtént. És érzi, hogy nem tud ellenük semmit sem tenni. Fél tőlük. Az apró betűk megnőnek; ijeszto csunya arczukon gunyos mosolyvonaglik. Mindegyiknek van fegyvere, mely fájó sebet üt, a végtelen sok betű zárt sorokban jön ellene, kinek még fegyvere sincs. Szeretne menekülni, de nem tud mozdulni, mert feje olyan nehez, hogy a nagy suly alatt összeroskadna. Aztán arra gondol, hogy a menekülés ugy sem használna, az ellenség előbb-utóbb elérné. Ha megölik a harczban, annak még csak örülhet, legalább pihenhet kissé, hisz olyan fáradt! . . . Azaz —

Hirtelen felugrik és sietve jár fel alá. Nem fáradt, nem fél, erős . . . annak

nagy mennyiségben hazánk áldott, jó termékenységű földjén, de minden más miveleti növényeinkből is. Ezt kívánja a nemzetgazdaság érdeke is hazánkban, mert akkor nem vándorol ki annyi készpénz az országból, mint most pl. here és fűmegvak, kender és len, répa, cukorkorpa, árpa és zab s más vetőmagvakért (zöldségfélék).

Ithon állítjuk majd elő őket s legalább fedezzük a hazai szükségletet, sőt külföldre is eladhatunk bizonyos mennyiséget, mint a hogy teszünk a mai napig is már szép lendületet vett lóhermag termelésével, repcével, moharral, székelly tengerivel stb.

Itt van pl. az egész világon ismert, páratlan minőségű buzánk, melyért nem kell cserében másfajta beszerezni, nem tudnánk-e vele a külföldön, mint jeles vetőmaggal megjelenni? De igen, csak ne hagyjuk degenerálni, elcsúszni, s ezt kövessék azután a többi növényfajta, miket hazánkban is tudnak kiváló minőségben előállítani.

A klíma, a talaj nálunk megfelelő a legtöbb kulturnövénynek, csak a helyes kultúrát kell nekik megadni s főképp ama szabályokat betartani, melyek a vetőmagvak termelésénél mérvadók. Nevezetesen nagy gond fordítandó a talaj tisztaságára, jó művelésére, kellő trágyázására, a vetőmagvak és termés kitisztítására és szortírozására.

Külföldön a vetőmagvak előállítását, fokozatos nemesítésére, új, egyes vidékeknek megfelelő fajták létesítése s eladása érdekében a guzdaq megtermelő szövetkezeteket is létesítettek, melyek már jó hírnévre tettek szert, s magyakkal megjelennek a külföld mezőgazdasági kiállításain s ellátják a gazdákat szép vetőmagvakkal, melyeket természetesen jól meg kell fizetni. Igaz, hogy a gondosabb tenyésztés több költségbe kerül, de ez mindig kifizetődő és kifizeti magát s így az erre fordított munka nem meddő, megjutalmazza a tenyésztőt és termelőt fáradságát, meghezza az abba belektett tőke kamatait. Mert először némi pénzátáraztatást is kíván a magtermesztés. Ugyanis jó vetőmagot kell beszerezni bel- vagy külföldről, ha nálunk nincs oly jeles fajta, vagy ha a külföldi immár nálunk meghonosodott, s nem szorvó ivadéka sem a mi szárazabb vagy hidegebb klímánktól s a fajta jól érzi magát a mi földünkben, vessük a már meghonosított fajtákat. Így biztos lesz az eredmény. Továbbá különböző tisztító, szelelő és konkolyozó, s osztályozó rostákat is kell beszerezni.

S az ily nemesített magvak, illetve növények nagyobb ápolást s a vetésre vetőgépek beszerzését is igénylik.

A füzet ára 50 fillér, postán küldve 55 fillér.

„Örökös harc a fényűzés és rangkorság ellen.”

Csekélyke kis személyemről, talán nagy merészség hirdeti ezeket írni, annál inkább, mivel ezt még nem gyakoroltam. Bármint igyekszem gondolataimat elhallgattatni, azok most szót nem fogadnak; utat törnek kifelé, napvilágot öhajtanak látni.

Mint ismeretlen szölok, ismeretlenhez. Beregszászy Árpádné úrnőnek cikkét erről a témáról régen olvastam. Őszinte megnyugvás szallt lelkembe annak tudatára, hogy igazi egyszerűen, háziasan, de meleg szeretettel élő magyar nők még vannak, — habár kevesen — méris van ak. De főképp van egy, — kinek hala és dicseéret — mert erős, bátor, nem retteg harczot indítani a fényűzés ellen, az egyszerűség mellett, zászlaját fennen lobogtatva.

Társul szegődöm én is a nagy harczban, nézetét teljesen osztom és mindenben alálrom.

Ma már oly tulságba viszik a fényűzést, népnépvén szólva a pucczot, hogy az nevetésges.

Nem megyek tovább, csak a mi kis falunk szomszéd helységébe. Pár év előtt történt, egy farsangi estélyen, udvarhelyi sőt szittes alj és könnyű fehér bluzban jelen meg, gondolva: falusi mulatságra, szoros táncsterembe ez épen megfelelő, csak nem veszünk selyem ruhát, fennől hozatva? Est most már tessék elképzelni, mit szölk ott levő hölgyeink? Nagyon alaposan le-szölk azt az állami tanítónő, a ki szöltés báli toltetében mert megjelenni. No de volt isám mit mondani a Küküllőn le és fel. Ez botrány számba ment, még itt a vidéken is; mert voltak ott selyemben is.

Elégre szomorú állapotok, hogy ma már ott állunk a fényűzéssel, hogy egy egyszerű falusi estélyen is diszes ruhában kell megjelenünk. Ez a mai társadalom félszagsége, egy ferde kínóvés, de több: egy ragályos betegség, a mi nehezen gyógyítható. Ha mindnyájan, mi hölgyek, kettőzött erővel és vállvett munkával hozzákezdünk e mérges bacillus kiirtásához, én hiszem, Beregszászy Árpádné úrnővel, hogy még minden jobbra fordul és akkor az erősebb nem is be fogja látni; nem a diszes, nem a módos hölgy az ünneplésre méltó, hanem az egyszerű, a házias és nem a külső mez adja meg az értéket, mint jelen esetekben.

Szívem egész melegével üdvözlöm Beregszászy Árpádné úrnőt és csatlakozom zászlaja alá, öhajtvá, hogy még sokan, nagyon sokan cselekedjék ezt.

Bábics Jozsefa,
állami tanítónő.

A Kisfaludy Társaság.

Budapest szept. 27.

A nyári szünet után ma délután tartotta első felolvasó-ülését a Kisfaludy-Társaság. Beöthy

Zsolt elnök szívélyesen köszöntötte tagtársait és a társaság hű közönségét.

Varga Gyula főtitkár jelentette ezután, hogy Kisfaludy Károly muzeumkerti szobrának renoválása megtörtént.

Azután ismét Beöthy elnök említette fel, hogy a társaság kiállítását Párisban a szűri az aranyéremmel tüntette ki, ezzel honorálván a társaságnak a francia klasszikai irodalom magyarrá fordítása körül kifejtett munkásságát.

A hírlapok közléséből értesül az elnök, hogy a kerepesi-temető egy részét a főváros föl akarja ásítani s a csontokat közös sírba temetni. E sírok közt vannak Kisfaludy Károly, továbbá Vachot, Garai, Egressy s más nagyjaink hantjai, miért is az elnök átirat a polgármesterhez s hivatkozva a főváros ismert hazafias kegyeletére kéri, hogy ezeket a sírokat ne hollyassák fel.

A polgármester válaszolt ez átiratra, értesítve az elnököt, hogy veszedelem nincsen s hogy kötelességének fogja tartani e sírok épségben tartását gondoskodni.

A bejelentést a társaság tudomásul vette. Az első Alexander Bernát volt, a ki legközelebb megjelenő Diderot-tanulmányok című művében olvasott föl egy fejezetet, azt, a mely Diderot híres művével, Rameau unoka öccsével foglalkozik.

Beöthy Zsolt ezután költeménnyel lépett a közönség elé. Címe: Cassaguavizza. Egy régi bucsujáró kolostor neve ez. Görz mellett, hegytetőn. Kriptája temetőhelye Franciaország egy régi uralkodó-családjának, a Bourbonoknak. A gyönyörű képekkel, költői leírásokkal pompázó verset zajos tapsal fogadta a közönség.

Majd Bársony István lépett a felolvasó-asztalhoz, hogy bemutassa Borsá Józsi című novelláját, mely szerzőjének kiváló kvalitásait ragyogtatta. Sűrű tapsal jutalmazták.

Az utolsó szám egy fiatal vendégnek maradt: Vértessy Jenőnek, a ki már többször szerepelt a Kisfaludy Társaság üléseinek programján. Kozma Andor szavalta el a fiatal póta Amadé László című költeményét, a mely szintén tetszést aratott.

A felolvasó-ülés után zárt ülés volt.

Egyleti élet.

A „Tanárjelöltek Segélyző Egylete” f. hó 29-én szombaton déli 12 órakor alakuló közgyűlést tart a bölcs. kar I. sz. tantermében a következő tárgysorozattal:

1. A szűnidei választmány beszámolója.
2. Korelnök választása.
3. Tisztikar megválasztása az 1900—1901 évre.
4. Indítványok.

Tóth Ernő,
sz. i. elnök.

IRODALOM.

A tűz.

Egy regény került ily cím alatt a magyar könyvpiacra, a melyet csaknem párbajt kellett vinnia a szerzőjének. Az eset nem volt mindegyik a világ összes lapjai élénken foglalkoztak vele, a párisi Figaro pedig vezércikket szentelt neki. A szerző, a ki oly módon maga is csaknem regényhőssé lett: Gabriele d'Annunzio, a nagy olasz író, költő és drámaíró, Duse Eleonorának, a világhírű tragikának benső jó barátja. És mivelhogy a Tűz cselekménye éppen szakasztott olya tragikának és költőnek tízes szerelmi viszonya körül fordul meg, mint a milyen Duse és d'Annunzio, az egész világ voltaképpen nagy, heves önvallomást és leleplezést látott a minden ízében rendkívüli regényben. Mindenki elismerte, hogy ez a könyv mestermű, de sokan szemérem lobbantották a szerzőnek, hogy vallomásaiban ily messzire még sem lett volna szabad mennie. Ezek közé tartozott Marcel Prévost, a nálunk jól ismert francia regényíró, a ki Duse Eleonora érdekében szállott síkra és élesen megtámadta d'Annunziót.

E támadás s a rákövetkező röpöszt majdnem párbajba vitte a két világszerte ismert író. Már ez is elég volt arra, hogy a Tűz-et siettek a legtöbb európai nyelvre lefordítani, nagy irodalmi sikerét azonban főképpen lebilincselő érdekességének köszöni. Egy nagy művész és egy nagy költő szerelmi regénye ez, szüntére Velencének bűbájos panorámája, amelynek leírása csodálatosan szép. A regény mellékalkaljai Margherita olaszkirályné, Wagner Vikárd, Liszt Ferenc és az olasz irodalmi világ több kitűnője. Egészen új világot mutat be a szerző oly mesteri előadásban, hogy ez az egy mű is elégséges volt világhíre megalapítására. A szenzációs könyv most magyar fordításban is megjelent Szilágyi Béla kiadásában, aki nagy gonddal fordította le és fel tte izléses, elegáns formában adta ki. A guzdaq, színes borítékba fűzött kötet ára 3 korona, vagy diszes stilszerű kötésben 5 korona s kapható minden hazai és pályaudvari könyvkereskedésben. Könyvpiacunk e legfrissebb újdonsága méltán szímet tarthat az egész magyar olvasó közönség legnagyobb érdekfűzésére.

MŰVÉSZET.

Az Erdélyrészi Szépművészeti Társaság tegnap d. u. gyűlést tartott a polgári iskola tanácstermében. A gyűlésen Feilitzsch Arthur báró elnökölt. Jelen voltak: Köváry Endre, Marselek Endre, Peille Róbert, Stein János, Szabó festőművészek; Fekete

Nagy Béla városi tanácsos, dr. Széchy Ákos, Debreczeny Béla és Bányai Elemér. Peille Róbert művezető igazgató előterjesztése alapján a gyűlés elhatározta egy tavaszi tárlat rendezését és azt is, hogy a Redoute termeiben január hóban egy második művész-bált rendez.

SZÍNHÁZ.

A vörös sapka körül vasárnap este színre. Vidor Pál népszínműve már évek óta nem adott, s az igazgatóság csak köteleseget véli teljesíteni, a mikor a közkeletűségű darabot fölleveníti. A gondosan előkészített előadásban Gazdy Aranka, Hegedűs Szerafin, Kissné, Komlósi Emma, Bónis, Dezséri, Leővey, Miklósi, Szentgyörgyi, Tompa és Várdi játszik a főszerepeket.

A délutáni előadások. A délutáni előadások ezentul a szokástól eltérően délután 3 órakor kezdődnek, részint, mert az igazgatóság csönkitaftan, egész előadásokat akar a délutáni közönségnek is adni, részint, hogy ideje legyen a közegészségi követelményeknek megfelelően a színházat a délutáni és esti előadások között egy óráig szellőztetni.

Egy magyar huszárkaplár Bócsben körül vasárnap délután 3 órakor színre, lesz a liott helyárakkal.

Géczy új darabja.

Szerdán körül színre a Népszínházban Géczy István új népszínműve: A mit az erdő mesél. A darab, melyről már a nyár folyamán is többször tettünk említést, nagy sikert aratott. A lapok általános elismeréssel szölnak róla s megjó olják, hogy a Népszínháznak állandó kasszadarabja lesz Géczy új műve, melylyol ismét gazdagította színműirodalmunkat. Különösen jellemző az, a mit Géczy új darabjáról Szomaházi István írt, melyet kivonatossan itt közölünk:

Ha azt állítanók, hogy a Gézi István legújabb népszínműve e műfajt a maga haladásában előbbre viszi, bizonyára túloznánk; de bizvást elmondhatjuk, hogy ez az erős és sok tekintetben érdekes író ma megint bizonyosságot adta talentumának. Drámája egy gondolkodó fej és egy mélyérzésű szív kohóján át kerül ma este a nyilvánosság elé.

Ami a Gyimesi vadírág szerzőjének tagadhatatlan erős tehetségéről ma is tökéletesen meggyőz bennünket, az nem a Géczy fölvetett alapgondolatának érdekes volta, nem a mese bizsözvése, nem a leszűrt igazság újdonsága, hanem inkább a drámaíró külső erőnyelme összessége: a nyelv bája, a jelenetek tarkasága, a színpadi mester ügyes keze, mely a zsufolt nézőter hangulatát a maga szuverén kedve szerint kormányozni tudja.

Géczy darabja szép, meleg és megindító, s egy érzékenysziví író igaz rajongása árad ki belőle a természet poézise iránt. Géczy darabját csodálatosan tisztá, illatos levegő járja át: az erdő édes, tioktázós, szűziesen fenséges hangulata. Mily nagy, mily megfizethetetlen gyönyörűség: itt, a Kerepesi-ut lármájában, fölöttünk körülötlők egy sereg enervált és cínikus budapestivel odaálmodni magunkat Palócország sügő bükkei és hársfái közé, melyeknek zugását csak a madarak fűttye s a mészegőtek szomorú éneke szakítja meg. A villamos kocsik csöngését nem halljuk, a későn jövők ajtócsapkodásáért nem haragszunk; hiszen az erdő mélabus magányossága borul fölénk, a zöld és eleven székesegyház, mely fölött a jó Isten sötétké ege mosolyog. Mily hálásak vagyunk a derék Géczy iránt, a ki a promlélmáját ott felejtette a palóc erők között, de az erők szűz hangulatát idehozta nekünk. Probléma annyira van, hogy szinte a bőrén is jegyzik, de az erőt, az erőt, ah, nem ismerjük már, mi romlott és ideges budapestiek...

Ragaszkodnak ahhoz, hogy a népszínmű meséjét elmondjam? A mesét egyszerűen leírhatnám, ezzel a szóval: az erdő. Ez beszél, ez süg, ez cizirag bennünket a Géczy István költői népszínművében. A többi oly mindegy és oly melles. Talán még annyit, hogy a mészegő leányát egy másik férfi is szereti, a drámák ismert gonosztevője, a ki ezuttal Doka Jancsinak hívják s a ki végezetül agyonlővi a leány apját, hogy aztán a maga életének a végét szakítsa. És ne feledkezzünk meg egy kedvesen módos öreg bácsiról, a ki ismét Németh József játszik, egy fölülmulthatatlanul pálos bácsó fiúról, egy siket asszonyról, a ki mindent másra ért s egy pompásan megrajzolt paraszt-svindlerről, a ki Ujvári brilliáns természetességgel ábrázol. Mindent egybefoglalva, általános volt az öröm, hogy végre egy igazi író munkáját láthattuk.

Az erdő hangulata megfogta a nézőteret, a vidám és bus részeket egyaránt nagy érdekfűdéssel hallgatták a felvonások végén, zajos taps szölkította a boldog Géczyt a lámpák elé. A tetszés a második felvonás után volt a legnagyobb, ott a hol a szerelmes leány az apja szomorú titkát megtudja, s a gonosz Doka az öreg Bacsó Jánost orozva lelővi a holdfényes hegyesúcsra. Ez a finálé mesteri kézzel van megcsinálva; a végső jelenet izgató, erős, csupa hatás, szinte azt lehetne mondani, hogy tökéletes. Mocsyáry Imre melankholisan nyugodt, borongós népdalát is általános tetszést keltettek.

Nem állítjuk magunkat azzal, hogy Géczy

István sarokházat fog szerezni a tantiéme-ekből, mert a magyar népszínműre, mi tagadás, rossz idők járnak. A közönség ma szívesebben látja a színpadon a japán thea-házat, mint a nádfodeles parasztvískót. De az olyan ideálistának — a milyen a mi derék Géczynek, már az is nagy örömet szerez, ha egynehány jó és őszinte ember szívébe a maga poétikus erdei hangulatát átplántálhatta. Megértették és láttalban kezét szölkített vele: az ő szerénysége bizonyosan ezzel is megelégszik.

A darabot a kolozsvári Nemzeti Színház igazgatósága már megszerezte s már október hó folyamán készül színrehozni.

MINDENFÉLE.

Kolozsvár, szeptember 28.

Egy pár év egy farmer életéből.

Ez a cizme új regényünknek, melynek közlését lapunk holnap számában kezdjük. Egy rendkívül jó ízű regényt vesz ebben az olvasó, mely bizonyára tetszéssel fog találkozni. Az angol író ebben egy pár évet kap ki egy angol farmer életéből s élettéljes színekkel rajzolja. Az új regényt ezuttal is rendes regényfordítónk, amica fordította magyarrá.

A zsuki löversenyek. Az erdélyrészi falka-vadász társulat igazgatósága a szeptember 30., okt 7. és 14-én rendezendő löversenyekre nézve a közönség figyelmét a következőkre hívja fel:

A löversenyekre kiránduló közönséget tisztelettel felkérjük, hogy vasuti jegyét az illető verseny napokon lehetőleg szíveskedjék megváltani, hogy az állomás főnökség a kellő számú vasuti kocsi előállítása, illetve a közönség kényelmes elhelyeztetése iránti intézkedéseit a kellő időben megtehesse. A vasuti pénztár már délelőtt fel 11 órakor a közönség rendelkezésére áll.

A közúti vasut igazgatósága mind három verseny napon a Mátyás király térről az állomásig 4 külön vonatot indított és pedig d. e. 11. 25., 11. 38., 11. 50 és pont 12 órakor s mivel ezen vonatok az állomásra 8—8 perc alatt érkeznek ki, a külön vonatokon való elhelyezkedésre még kellő idő marad.

A versenyterén minden jegyet láthatólag kérünk hordani, hogy ez által a jegyszedők a közönséget ok nélkül ne zaklassák.

A Kolozsvárra való visszaérkezéskor a közúti vasut igazgatósága intézkedik, hogy 8 kocsi álljon a közönség rendelkezésére.

A versenyterén alkalmazott vendégloás személyzete szigorúan utasítva van, hogy a mindenütt kifüggesztett étlapokon kitett árakon felüli összegzet követelnie nem szabad. Elfördulható sérelmek esetén kérétek a vendégloásnak fizetni.

A versenyek megtartását az erre vonatkozó szabályok folytán az időjárás nem befolyásolhatja.

Az erd. falka-vadász társulat igazgatósága.

A kolozsvármegyei honvédek és október 6-ika. Az Ellenzék tegnapi számában ez a néhány sorból álló, hazafias közlés jelent meg:

Dezszy Albert, Kolozsvármegye bizottsági tagja a holnap vármegyei közgyűlésen azon indítványt fogja tenni, hogy küldjön a vármegye kebeléből 6 bizottsági tagot és 13 48-as honvédet az október 6-iki gyászünneplésre Áradra. A 13 öreg honvéd vasuti költséget hajlandó 6 maga viselni.

Erdekel kisérjük annak az indítványnak a vármegye közgyűlésén tervbe vett tárgyalását. Tegnapi aztán megtudtuk, hogy a hazafias áldozatkészségről tanuskodó indítvány nem kerülhetett napirendre, mert rendkívüli közgyűlés lévén, azon indítványok a szabályok értelmében sem elő nem terjeszthetők, sem nem tárgyalhatók.

Mi a magunk részéről semminemű formalitás nélkül kövte nem lévén, a hazafias nevében első sorban is köszönetet mondunk ajánlattevőnek a szép ajánlatért. Egy másik alkalommal fogjuk méltányolni annak nagy jelentőségét és értékét. Ez alkalommal csupán az ajánlattal kapcsolatosan teszünk egy indítványt. Az, hogy egy hazafias ajánlat a vármegye székházából indul-e ki, vagy pedig, mint a szabadság szözata a levegőben szárnyra kell, megtermékenyíti a szíveket és cselekvésre készíti a hazafiakat, a dolog lényegén nem változtat semmit.

Dezszy Albert ur, szép ajánlatát teljesítheti a vármegye hivatalos tárgyalásán kívül is.

A kivételre nézve azonban a következő javaslatot tesszük:

Deesen tul, a galgói vasut állomástól fél órányira Kápolna község határára a hazafias kegyelet egy honvédekemléket emeltetett.

E honvédekemlékkel kapcsolatos fogalomba bele van foglalva már az aradi tizenhárom, valamint a budapesti s az ország összes vértanuinak emléke is. E diszes honvédekemléket az aradi gyászút követő napon, október 7-én, vasárnap fogják ünnepesen felszentelni.

A felszenteléshez a kolozsvári orsz. történelmi ereklve muzeum kebeléből egy szép társaság fog a helyszínre kizarándokolni.

S h g, annál impozánsabb legyen a zárószínműben a nagy idők s monumentális

emlékének felszentelése, mely nemzetiségök által lakott, exponált ponton hirdeti az ön-feláldozó hazaszeretet emlékéit, a muzeum e véraztatta helyen való megjelenésére irányította a hazafiak figyelmét.

Lépéseket tett kedvezményes vasuti jegyek iránt is s minden előkészületet megtett, hogy egy az egyetemi fiatalaság, valamint minden érdeklődő s főleg a nagy idők katonái ezen résztvehessenek. Dezszy Albert ajánlattevőt is arra kérjük, hogy a mennyiben egyetért e hazafias intencióval, együtt érez azokkal, a kik arra törekednek, hogy véraztatta, de elfeledett pontokon is harsanjon fel a Szózat és a Hymnus, valamint a Kossuth-nóta s innen is szálljon fel fohász a magyarok Istenéhez, egyetértése jeléül hozza meg az áldozatot arra, hogy a 13 katoná ezen a ponton jelenjék meg október 7-én és természetesen lelkesítse a hazafiakat a saját megjelenésével is.

A kolozsvári ev. ref. egyház-község feloszlása. Az új szervezési szabályzattal 4 parochiára fogják osztani az egyházközseget. Mindenk parochiának meglesz a maga lelkesző és bizonyos kereten belül az önkormányzata. Az anyakönyv vezetés, valamint a hívek nyilvántartása mindenik parochiában be lesz rendezve s a változásokról, valamint az anyakönyvi bejegyzésekről az adatok időszakonként beklidetnek az egyház községnek.

A parochiák egy oszlanak meg, hogy lesz 1., belvárosi, 2., kalmagyar-külközép, 3., hídelyi és monostori parochia. A részletes kikerekítésen és beosztáson valamint egyéb szervezeti ügyeken most munkálkodnak Bartók György dr. püspök vezetés alatt az egyház ügybuzgó tanácsosa. Az új szervezet előre láthatólag még ez évhen megerősítést nyer s ekkor új vérkeringés áll be mind a tanügyek, mind a vallási ügyek tekintetében a kolozsvári ev. ref. egyházban.

A színházi kijáratok átalakítási munkálatait ma egészen bevégeztek s az ajtóknál a falakat újra festették. Most már tágas ajtók vezetnek jobbról, balról és közlül a nézőterre, úgy, hogy véletlen szerencsétlenség esetén bármennyire zsufolt színház publikuma is pár perc alatt kimehet a nézőteréről. Az átalakítási munkálatokat a körülmenyek teljes figyelembevételével Tóth József, színházpénztárnok és főtitkár vezette s ma már színházunk kijáratra teljes bízósitéket nyújt a közönségnek arra nézve, hogy a leggyorsabb menekülés alkalmával sem következnek be semmiféle összezusufolódás. A kétféle nyíló kijárat ajtóit egyetlen gyöngye lökre is feltárlunk s azon át pár perc alatt mehet ki a közönség. Tűzbiztonsági szempontból a legnagyobb meglepéddel kell konstatálnunk ezt a czélsszerű és hasznos újítást.

Mizeriák. Felhívjuk a hatóság figyelmét a Bánffy-kertben felépített felsőleányiskola körül észlelhető mizeriákra. Mikor ezt az iskolát oda tervezték, azt hittük, hogy ezen iskola környékén létező elhanyagolt állapotokon segíteni fogunk. És mi történt? Dacára annak, hogy az iskolaépület befejeztetett s abban az előadásokat is megkezdették, a közoktatásügyi kormány semmit, a város pedig egyebet nem tett, mint egy csomó más utcákból kiszedett gránitkockákat rakatott le a Fűrdő-utca hosszában. Az iskola udvarán halommal áll a sok ócska ajtó, ablak, ászokfa, téglá és kötőrmelék, malteres láda és több ilyesmi s a kerítés olyan állapotban van, a melyet megtörni nem lehet. Hetekkel ezelőtt a kerítés egy része az utcára szakadt s ezer szerencse, hogy néhány iskolás leányt agyon nem ütött. Ott diszlik még az iskola udvarán egy régi, rozott istálló, meg a régi kastély beomlott oldalu szükségességével, melyből messze területre árad ki a bíz. Az iskolához vezető Fűrdő-utczán járnak heti vásáros napokon a felső vidékiek terhes szekerei és marhai, a melyek közt az iskolás leányok ki vannak téve annak a veszélynek, hogy egy-egy szilaj marha felbőki őket, vagy egy részeg fuvaros elgázolja. Szó volt arról is, hogy a r. kath. plébánia az iskolával szomszédos telkéből utcanyitásra, azonkívül a sétatér kibővítésére jelentékeny területet bocsát át s az utca szélesítésére az iskola telkéből egy rész felhasználandó volna. — Ugy tudjuk, hogy a városi hatóság, s részben a közoktatásügyi kormányon mulik, hogy ez a rendezés még nincs munkába véve, s ezzel megadva a lehetőség arra, hogy az iskola telke a tervezett új kerítéssel láttassék el. Mindezen nagyon is fontos érdekekben a közhatalóság nem tesz semmit, mintha csak arra várnának, hogy valamely magasabb hatalom elvégzi a hatóság dolgát és magától megszönik az a már módfelett bosszantó állapot, mely ezen iskola körül uralkodik. Csodálkozunk kell azon is, hogy az iskola előjárósága tűri ezt az állapotot és hogy egyáltalán beköltöztek az új helyiségbe, a mig az minden oldalról rendezett állapotba nem hozatott. Kolozsvár érdemes polgármestere már annyira jelét adta Kolozsvár közdolgai iránt való ének és jóakaratá érdekfűzésnek, hogy bizonyára megiszívli ezen most

vázolt állapotokat, melyek igazán tarthatatlanok és módját találja, hogy azokon mielőbb és gyökeresen segítve legyen. Melegen ajánljuk ezt a dolgot az ő szíves figyelmébe, abban a reményben, hogy erélyes fellépésével véget vet ezeknek a türehtetlen állapotoknak.

— **Aszfalt járdát kérnek a Hunyadi-téri lakosok.** A kolozsvári Emketeren a Mariaffy háztól, a Deák Ferencz utca széléig hozzáfogtak az aszfalt járda építéséhez. A Hunyadi-tér lakói arra kéri Szvacsina Géza polgármestert, hogy egyttal folytatólag építtesse ki ezt a járdát a Király-utca szegletéig. A Hunyadi-tér lakói e tárgyban kértet is adtak be a tanácsoshoz és nagyon örülnének, ha ez a beadvány kivételképen kiemeltetnék a feledés homályából és az ily tárgyú beadványok közös sorsától eltérőleg, elintéztet és pedig kedvező elintéztet nyerne. Fontos ez az aszfalt járda azért, mert az egész környék növények serege ezen a vonalon jár a református kollégiumba és a polgári leányiskolába.

— **Aki Damjanich munkóját őrizte.** Nagybecsű erekiye utján lett ismeretes özv. Kócsi Ferencné, pankotai aszszony. Ott ékeskedik a neve az aradi erekiye-museum egyik tábláján, azon, a mely Damjanich tábornok munkójára van akasztva. Kócsi Ferencné volt az adományozója ennek az erekiyeének, melyet ötven évig kegyelettel őrzött. Damjanich magánszolgájától került hozzá a munkó azzal a kötéllal, melylyel a hőst felakasztották s a tábornok kisebbik munkójával együtt. Ez utóbbit használta, mikor a bitófa alá vitték. A kötél és a kis munkó elkallódott, a harmadik erekiye azonban, a museum vezetőségének utánjárása folytán a hozzá méltó helyre került. Most azután özv. Kócsi Ferencné is elköltözött az élők sorából. Koporsójára az aradi erekiymuseum vezetősége koszorút küldött.

— **Klapka iratai Czetz tábornokról.** Klapka György tábornok emlékiratai Cetz tábornok egyéniségéről némi tájékoztatást nyújtanak a következő sorokban: Nem mulaszthatom el ez alkalommal régi jó bajtársam és barátom, Cetz tábornok iránti hálás megemlékezésemnek kifejezést adni a miért utánam Konstantinápolyba jöve, e munkámban is kitűnő segítségemre volt alapos tudományával. Czetz a bécsújhelyi katonai akadémiában nyerte kiképezését, később az osztrák sereg tábornokában szolgált, s 1848-ban az erdélyi hadsereghez került, hol az öreg Bem tábornokának főnöke lett. Bem fényes sikereinek nagy részét tábornokai főnöke mélyrelátó s helyes intézkedéseinek köszönhető. — Czetz csak rövid ideig maradt Konstantinápolyban. Törökvesseinek eredménytelenségét előrelátván, már a tél folyamán visszatért nyugati Európába hol egy kreol nővel az argentin köztársaság egykori diktátorának, Rosas tábornok unokahúgával házasságra lépett, s neijével utóbb a La Plata folyam partján boldog otthonra talált. Sok éven át élt itt polgári mérnökként s egy látszik nem családott reményeiben.

— **Ügyvédek összejevetele.** A kolozsvári ügyvédek szeptember havi összejeveteletüket 1900 szeptember hó 29-én este fél 8 órakor a kolozsvári Casino (Deák Ferencz utca, Uri Casino földszint az utcán) épületben levő Szabó fele vendéglőben tartják, melyre a kartársakat tisztelettel meghívja a rendező bizottság.

— **Zongorádrákat ad** egy kisasszony ugy kezdőknek, mint haladott játékosoknak mérs kelt áron. Értekezhetni Rózsa-utca 11. szám alatt.

— **Székelv árak.** Algyógyról jelentik: Az itteni gazdasági iskolába, a sepi-szent-györgyi szeretetházból apátlan, anyátlan székelv árak érkeztek, a kik itt Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter által adott ösztöndíjjal kertészetet és gazdaságot tanulnak.

— **Tóth Józsefné 7 árva részére** egy szegény embertől 1 koronát vettünk.

— **Kina készülődik.** Egy sang-hai távirat jelenti, hogy *Li-Hung-Csang* Tuan herceget a trón előtt denunziálta. Az alkirály denunziáló emlékirata azonban elkésve érkezett meg a császárhoz, mert, mikor a kina császár Li-Hung-Csang iratát megkapta, Tuan régen kézhez vette már azt a legfelsőbb kéziratot, a melyben a csungli-jámen elnökévé nevezték ki. Szeptember hó 25-én a csungli-jámen rendkívüli ülésre gyűlt össze, a melyen a császár és az özvegy császárné is jelen voltak. Kettőjük között az ülésen nagyon izgatott jelenetek játszódtak le. A Münchener Allgemeine Ztg.-nak jelentik Sanghaiból, hogy *Tuan herceg bitorolja Kínában a főhatalmat, ő mindenható Kínában.* Jelenleg Dél-Kínában szervezi a felkelést. Az ő tábornokai parancsolnak az összes kina csapatoknak a szövetséges hatalmaknak számolóniok kell azzal a körülménnyel, hogy egy, egész Kínára kiterjedő hatalmas felkelés előtt állanak, mert a kinaiknál az a meggyőződés, hogy a hatalmas között az egyelértés meg-szűnt és így a lázadás sikerrel járhat.

— **Borsvindlik Fiumében.** A fiumei Magyar Tenger-part az ott dühöngő olasz borsvindlikról írván, a többi között a következő figyelemreméltó dolgokat mondja:

Tudvalevő, hogy a vámhivatal néhány téra próbát, hogy valóban hamisítatlan bor van-e a hordókban vagy sem, de minden egyes esetben képtelen meggyőződni róla. Ezt a körülményt aztán az olasz kereskedők egy része kihasználja a visszaélése. Például valamely olasz kikötővárosban a kereskedőnek fel van rakározva ötven

hordó bora, mind az ötven ugyanazon jellel ellátva. De az ötven hordóból tulajdonképpen csak huszonötben van bor, a többiben must.

A bort tartalmazó 25 hordóról a kereskedő ugynevezett balletát kap a prefektustól, a mely szerint az ilyen meg ilyen jeli huszonöt hordóban tiszta bor van. Most a kereskedő behajozza az 50 hordót Fiuméba. Ideérkezve a 25 hordó mustot különválasztja a 25 hordó bortól és a bora kiállított bizonyítványt a maustos hordókra mutatja föl, hivalkozva a jelzésre. A must ilyenformán csak az olasz bora és nem a mustra is érvényes kedvezményes vámdíj ellenében kerül a szabad kikötőbe és ott könnyű forgalomba hozni. Az ott maradt borra nézve pedig, miután ebben a részben a kereskedőnek nincs mitől tartania, ő maga kéri annak vegyi vizsgálatát, mikor eladásra kerül. A vizsgálat természetesen megállapítja azt, hogy ezekben a hordókban bor van, tehát ez is a kedvezményes vám alapján kezelhető. Pedig nyilvánvaló, hogy itt becsempészés történt a magyar államkincstár rovására. Mert az Olaszországgal a borbepozatálra vonatkozólag kötött szerződésükben a mustról nincs szó, mint a mely a borral hasonló elbánásban részesítendő. Rossz termék idején ugyanilyen módon vízzel bőven feleresztett olasz bort is becsempésznek Fiuméba.

— **Villamosság és tüdővész.** Csodálatos hírek érkeznek Tesla Miklós, a nagy stíli amerikai feltaláló újabb találmányairól. Tesla állította a villamosság segélyével a legsúlyosabb bajokat, a melyekkel szemben az orvosi tudomány tehetetlen, megtudja gyógyítani. Egy sajátos szerkezetű készülék segítségével ötszáz ezer Volta erejű áramot képes az emberi testbe bocsátani, a mi a testben lappangó kórokat megszünteti, a nélkül, hogy magát a szervezetet megtámadná. A Tesla oscillatorral, a mely ezeket a csodákat műveli, jelenleg newyorki orvosok kísérleteznek az elért eredmények állítógal csodáinak.

— **Lóverseny.** Egy magas ur a turfion rámutat egy nagy fekete lóra:

Ezt a lovat nem fogadnám meg, mert rossz a hátulja.

Egy alacsony ur, aki már megfogadta, dühösen kiált fel:

— Mit bánom én a hátulját csak az eleje jöjjön be.

— **A párisi kiállítás kitüntetési arányai** A Figaro a párisi kiállítás kitüntetéseinak az idegen országokra jutó mennyiségét a következő táblázatot állította össze:

	Grand prix	Arany érem	Ezüst érem
Ausztria	120	300	400
Bozonia-Herezeg.	18	11	26
Görögország	8	55	180
Hollandia	29	91	76
Japán	40	188	256
Kina	—	8	10
Korea	1	2	10
Luxemburg	6	11	15
Magyarország	145	240	360
Mexikó	30	111	241
Németország	261	545	608
Oroszország	211	370	424
Rómáni	43	230	354
Svédország	28	88	65
Spanyolország	30	120	200
Szerbia	7	34	56
Transzvál	4	1	1

— **A hőség Amerikában.** New-Yorkból írják e hó 14-iki kelettel: Az Egyesült-államok keleti részében szakadatlanul nyári hőség uralkodik, melynek hatása mind érezhetőbbé válik. A hőmérő tegnap és ma 97 Fahrenheit fokra emelkedett. Ez a hőség már csaknem negyedfél hónap óta tart és azt lehetne hinni, hogy New-York hírtelen a tropikus éghajlat alá került. Mióta csak a meteorológiai intézet fennáll, olyan forró nyári hónapok, mint az idegen még nem voltak. A hőség, melyet a levegőben levő nedvesség még elviselhetetlenebbé tett, főfokát augusztusban érte el, amikor a melegeit hívősebb légáramlatok csak nagyon ritkán enyhítették. Az ideai augusztus volt a legutolsó harmincz évben a legforróbb. A várt enyhülést szeptember sem hozta meg.

— **A nátha.** Balzac, a Richelieu bíbornok kortársa, roppant hű és örökté náthás ember volt. Róla mondták volt a zseniális bíbornok:

— Ugyan, hogy is ne lenne örökké náthás Balzac ur! Szüntelenül csak saját magáról beszél s minden yiszor leveszia kalapját. Így hűti agyon magát.

— **A kis szórakozott.** Egy híres amerikai professzorral beszélük ezt a vidám kis történetet. A tudós felesége egy reggel apróbb cizettek bovárlására kérte a férjét. A professzor készséggel megígérte feleségének, hogy pontosan elvégzi a bevárlásokat, és a nagy (?) megbízási tudatában komolyan és felemelt fővel lépett be a legelső üzletbe, amely útjába került. Az üzletbe lépésekor is még mindig a felesége által megnevezett cizettek nevét mormogta s a kereskedősegéd kérdésére mintegy álmából félrezerenne szolt:

— Ót méter babát kérek. . .

A kereskedő bámulva kérdi.

— Babát?

— **Északamerika legnagyobb városai.** A legújabb népszámlálás szerint az északamerikai Egyesült Államok harmincz legnagyobb városának ez a népessége: Newyork (beleértve a legutóbb hozzácsatolt Brooklyn) 3,487,262 lélek, Chicago 1,693,575, Filadelfia 1,203,697, St.-Louis 575,238, Boston 560,892, Baltimore 508,957, Cleveland 381,788, Buffalo 352,218, San-Francisco 342,782, Cincinnati 352,902, Pittsburg 321,616, New-Orleans 287,104, Detroit 285,702, Milwaukee 285,318, Washington 278,718, Newark

257,070, Jersey City 206,433, Louisville 204,731, Minncapolis 202,718, Providence 175,597, Indianapolis, 169,164, Kansas City 166,752, St. Paul 163,632, Rochester 162,435, Denver 133,850, Toledo 131,822, Alleghany 128,396, Kolumbus 125,560, Omaha 102,555. A lakosság a legrohamosabban Chicago-ban szaporodott, mely az utolsó előtti évtizedben 600.000-ról egy millióra szaporodott és a legutóbbi tíz évben megint 600.000-en felül növekedett Newyork és Brooklyn eddig külön milliomos városok voltak, most egyet-síve mutatják ki lakosságukat.

— **A tien-csini hősnő.** Orozs lapok az elragadtatás hangján beszélnek egy fiatal francia nőről, a ki Tien Csin ostrománál rendkívül kitüntette magát. A fiatal aszszony, mint betegápoló, az orosz egészségügyi csapat rendelkezésére bocsátotta magát s a csata zajában, nem törődve a golyózáporral, melybe jutott, csodálatos odaadással ápolta a sebesülteket. Hősies bátorsága annyira megalotta az orosz sereg főorvosát, hogy kérve-kérte, lépjen be a kina orosz-francia kórházba. Belépett s még most is itt van.

— **Svájcz.** A világpanorámában ezen a héten érdekes láttnivaló gyönyörködött a közönséget. A francia Svájcz gyönyörű vidékeit lehetett látni igazán plastikus képekben, mintha csakugyan ott lettünk volna a valóságban. A ki még látni akarja, siessen, mert csak ma és holnap látható. Vasárnap már új sorozat jön: *Utazás Kairótól Alexandriáig.* Ez is érdekes sorozat, melyre felhívjuk a közönség figyelmét.

— **Régi kinaí pénz.** Jellemzi a kinaí civilizáció ősi voltát, hogy jelenleg is van még a kinaí közhasználatban olyan érepenz, melyet kétezer esztendő előtt veretett valamelyik kinaí császár. Szent-Pétervárt, a czár régiséggyűjteményében őrznek egy kinaí bankjegyet, mely elmúlt három ezer esztendő. Az első angol bankjegyet csak százötven év előtt, 1750-ben bocsátották forgalomba. Ne feledjük, hogy a puskaopt, 1320 táján találták föl az európaiak, míg a kinaíak használták már 85 esztendővel, a mi keresztesy időszámításunk előtt.

— **Az osztályorszjáték** tegnapi húzásán a következő nyereményeket sorsolták ki:

10.000 koronát nyertek: 27108 50519.

5000 koronát nyertek: 13258 13275 51126 59429.

2000 koronát nyertek: 2310 9464 11024 14316 16000 16960 24726 31921 41312 50279 53985 59989 60877 64806 65666 69908 99457.

1000 koronát nyertek: 3697 6644 8984 9945 10179 14790 19615 19812 20021 20954 24939 25641 27803 18847 30321 33435 42310 44577 46935 48897 49454 51790 98337.

500 koronát nyertek: 221 449 521 1852 7975 8473 8718 10375 17613 17667 18900 19041 23077 23213 24108 26913 29477 29636 29725 30402 32317 38632 33650 34009 24988 35311 43369 46213 47417 53117 52925 55025 45616 55566 57229 60512 62634 65077 75218 94714.

A többi kihuzott számok 200 koronát.

— **Az apatinvidéki telepítés,** amely az Apatin, Priglevicza, Szentiván, Szonia községek határában levő 6,386,438 k. holdnyi írtás alá vett kincstári erdőterületen a múlt évben indult meg, ez évben annyira haladt, hogy a folyó hó 20-án tartott sorhuzáson újabb 75 család nyert elhelyezést. Ezzel a szóban, levő telepre befogadott családok száma 155-re emelkedett. A középületek közül felépítette a földmívelésügyi miniszter a két tantermi iskolát, készen van a jegyzői lak. Jövő évre felépül a templom, lelkeszlak, kisdudóvoda és községháza, ugy, hogy az 1902-ik évben, a külön talajon jó-ravaló bácska magyar kisczadákából alakított telepítvény önálló nagyközséggé lesz alakítható.

— **A reklámhősök.** Egy lap bizonyítgatja azt, hogy az újabb idők anarkhista merénylői mindannyian sokat törődtek a reklámmal s kelletnél többet foglalkoztak avval, hogy ugyan mit fognak írni róluik az újságok. Ravachol a fogságban másról alig lérdőzősködött, mint a lapok véleményéről s mindennap megkérdezte:

— Mit írnak rólam az újságok?

Henry büszkélkedett a munkájával s így szolt:

— Ugy-e, adtam egy kis dolgot a sajátónak?

Caserionak is ez volt az első kérdése: Sokat írnak rólam a lapok? Lucheni is egyre az újságokra volt kíváncsi, végül pedig Bresci olyan tettet jelentett be, melylyel az egész világ sajátja fog foglalkozni.

— **A maire-ek bankettjének statisztikája** érdekes számokat tüntet fel. A monstre banketten körülbelül 23 ezer vendég volt jelen. Elfogyott 2400 kiló marshillet, 2430 faszén, 2000 kiló lazacz, 2700 kacs, 1200 liter mayonnaise, 2500 poulad, 1000 kiló szőlő, 10.000 baraczk, 4000 füge, 6000 körte, 4000 alma, 20.000 szilva. Kis süteményből 60.000 drb. Italból fogyott: fehér és vörös bor 50.000 üveg, kávé 3000 liter, liqueur 1000 liter. A servicehoz kellett 95.000 pohár, 66.000 evőeszköz, 250.000 fanyér, 8000 méter asztalterítő, 30.000 serviette, 23.000 étlap. Service-személyzet: 1215 maitres d'hotel, 3645 szakács, ételhordó és edénymosogató. Összesen 4866 szolgáló talál föl az óriás bankettenél.

— **Követeljünk mindenütt Emkegyűjtőt.**

Mulatság.

A kolozsvári czipész és csizmadia munkások szakszolgáta 1900. szeptember 30-án, vasárnap a redout összes helyiségeiben zárt.

körü szüreti mulatságot rendez. A rendezőség szünetek között nemzetközi világposta és confetti dobás.

Gyászrovat.

Özv. Hamvay Balássy Mihályné, szül. Németh Róza Kolozsvárt meghalt.

Közönség köréből.

Kérem! Tizenhat hónapot a kórházban fekvüdtem, az egyik lábamat levágták. Kereskedő vagyok jó bizonyítványokkal, több nyelvet beszélek és írok, a volt Dietrich Sámuel czagnél 8 éven át voltam; — valamely irodában alkalmazásért könyörgök megélhetésért, bármint szerény feltételekkel, ha vidéken is.

Nemes szívű és kegyes pártolását esedezem alázattal

Huber Antal.

Hálás köszönetem nyilvánítom a tűzoltóknak, a katonaságnak és iparos polgártársaimnak, kik a tűzvész alkalmával valósággal önfeláldozólag működtek.

Szöllösy Ferencz.

LEGUJABB.

Az „Ellenzék” távirati, telefon tudósításai és sürgöny-levelei.

A néppárt akciója.

Budapest, szept. 28.

A néppárt október hó 7-én délelőtt 11 órakor Zala-Lövön, délután 3 órakor pedig Baksán négygyűlést tart, melyeken Rakovszky István, Páder Rezső és Buzáth Ferencz orsz. képviselők, továbbá dr. Ernszt Sándor mondanak beszédeket.

A burok.

Pretória, szept. 28.

A burok haderejének főtömege, melynél ott van Salk-burger és Dillon tábornok is, úgy látszik, egy pietersburgtól keletre fekvő ponton összpontosul. A vidék nagy embertömegekre nézve nagyon egézségtelen és azonkívül cserjés erdőtől van körülveve, melyeken a burok semmi esetre sem törhetnek át, mert az angol haderő részei megszállva tartják a vasuti vonalat.

Kisiparosok és az ipartörvény revíziója.

Bpest, szept. 28.

Hegedüs Sándor kereskedelmi miniszter tudvalevőleg az ipartörvény revízióján dolgozik. Az ország összes czipész és csizmadia iparosok testületei érdekes feliratot intéztek a kereskedelmi miniszterhez, a melyben különösen az 1884-iki ipartörvénynek következő módosításait kívánják. A 3. §-t olyképkérik módosítani, hogy képesítéshez kötött ipart jogi személy ne gyakorolhasson, a 47. §-ba azt kívánják felvenni, hogy egy személy csak azon iparágat üzhesse a jövőben, a melyhez képesítése van, továbbá iparigazolvány csak az illető ipartestület meghallgatása után legyen kiadható. Ezenkívül kívánják még az ország összes czipész és csizmadia ipartestületei a mostani kereskedelmi és iparkamaráknak külön választását, vagyis önálló iparkamarák létesítését.

A radikális demokrata párt válsága.

Budapest, szept. 28.

Az országos radikális demokrata párt csak az idén alakult meg és már is komoly válságon ment keresztül. Ugyanis az életképesnek mutakozó partban legutóbb szakadás állott be, melynek részleteiről a „Kel. Ért.” a következőket jelenti:

Kasics Péter, a párt egyik elnöke és a „Radikális” cz. lap szerkesztője nem régen Hatala Péter dr. egyetemi tanár kíséretében beutazta Sopron vármegyét, s az utóbbi a párt programjával ellentétben nyílt antiszemitizmust hirdetett, a mi a radikális demokrata párt híveinek körében nagy visszatasztést kellett. Az országos radikális demokrata párt ennek folytán a napokban dr. Vázsonyi Vilmos elnökle alatt a párt Nagy-mező utcai helyiségében pártértekezletet tartott, amely kimondotta, hogy Kasics Pétert és Hatala Pétert nem tekintik a párthoz tartozónak.

Elfogott anarkista.

Fiume, szept. 29.

A rendőrség ma letartóztatta Amoni Ágost 22 éves borbélysegédet, a kiről kiderült, hogy élénk összeköttetésben áll az olaszországi anarkistákkal. A legközelebbi hajóval elszállítják Olaszországba és átadják az anconai rendőrségnek. Amoni pár hét előtt jött Fiuméba.

A sah utazása.

Szabadka, szept. 28.

A sah tegnap d. u. 4 órakor utazott át. A fogadtatáson megjelentek: Schmausz Endre főispán, Mamusich polgármester, Szalay főkapitány, Mamusich kanonok, Vojnich és Ver-Vermes orsz. képvis., a tiszviselői kar diszmagyarban és nagyszámu katonaság. A saht lelkes eljenzéssel fogadták. A sah leszállt, elvonult a díszszád előtt, Bechtwlsheim gr. bemutatta a tisztelöket. Negyedórai pihenés után a sah tovább utazott.

Járvány.

Budapest, szept. 28.

Gyöngyösről írják: Félév óta szülők réme vörheny és difteritisz grasszál a városban, mely már egy temetőt népesített be. Nap-nap mellett 5—6 halottja van. A képviselőtestület elhatározta, hogy artézi kút furat, mert a járvány okául az orvosok a rossz vizet tartják. Most érkezett le Darányi földmívelésügyi miniszter rendeletem, melyben az artézi kut furót ingyen a város rendelkezésére bocsátja és kulturmérnöki szakközögeit kiküldi.

Rudnay lemondott?

Budapest, szept. 28.

Hire volt, hogy Rudnay főkapitány a persa sah elleni incidens folytán lemondott állásáról.

A rendőrség a hirt megczafolja.

Öngyilkosság.

Bpest, szept. 28.

Trencsényi Félix kereskedő üzlete rosszul ment s ezért hasba lötte magát. Sebe életveszélyes.

Vasuti szerencsétlenség.

Bpest, szept. 28.

A csaba-kováchsházi viczinálison a gerendási határban a vonat elütött egy kocsit.

Hárman szörnyet haltak.

Lövöldözés egy korona miatt.

Budapest, szept. 28.

Parkányban két korona borsó miatt Zakovay körműves rálőtt Ivanovits Gyula jegyzőre. Nem talált.

A lövöldözőt elfogták.

Megtámadott dragomán.

Konstantinápoly, szept. 28.

Tegnap este Perában egy részeg mohamedán, Ahmed Refik Effendi késsel kezében üldözte Lázár Alfrédet, az osztrák-magyar konzulátus dragománját és kiáltozta:

— Halál a gyaurokra!

Egy rendőrbiztost, ki nem tett eleget a dragomán felszólításának, hogy üldözőjét tartóztassa le, fogságba vették.

Főszerkesztő:

BARTHA MIKLÓS.

Felolós szerkesztő és laptalajdonos:

MÁGYARY MIHÁLY.

NYILTTÉR.

Tek. Kolozsvári közműves szak- és temetkezési egyesületek.

1900. szeptember hó 27-én eltemetett munkástársunk örök nyugalomra való elhelyezésén volt szíveslyes közreműködésükért fogadják legmegleőbb köszönetünket a munkástársak nevében

Szalapák Károly.

